

Vår saksbehandler: Kristin Holma Andersen
Direkte tlf: 23 30 27 52
E-post: kristin.holma.andersen@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
28.05.2010
Deres dato:

Vår referanse:
2009/4168
Deres referanse:

Til fylkesmenn, kommuner og grunnskoler

FØRING AV VITNEMÅL FOR GRUNNSKOLEN I KUNNSKAPSLØFTET

1. Hjemmelsgrunnlag for føring av vitnemål for grunnskolen

Dette brevet erstatter tidligere brev av 27.01.2010 om føring av vitnemål for grunnskolen i Kunnskapsløftet.

Vitnemål for grunnskolen utstedes som dokumentasjon for gjennomgått opplæring i henhold til opplæringsloven av 17. juli 1998 nr. 61.

Vitnemål utstedes på grunnlag av oppnådde standpunkt- og eksamenskarakterer, samt fravær, jf. forskrift til opplæringsloven, § 3-39 til § 3-41. Utdanningsdirektoratet kan gi utfyllende retningslinjer for føring av vitnemål for grunnskolen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-38.

Lenke til opplæringsloven:

http://lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdata/all/nl-19980717-061.html&emne=oppl%c3ringslov*&&

Lenke til forskrift til opplæringsloven:

<http://lovdata.no/for/sf/kd/kd-20060623-0724.html>

For elever som har fått opplæring ved en privat grunnskole med rett til statstilskudd, gjelder privatskoleloven av 4. juli 2003. Det er fastsatt tilsvarende bestemmelser om dokumentasjon mv. i privatskoleloven og i forskrift til privatskoleloven. Det blir ikke vist eksplisitt til disse bestemmelsene her.

Lenke til privatskoleloven:

http://lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdata/all/nl-20030704-084.html&emne=privatskolelov*&&

Lenke til forskrift til privatskoleloven:

<http://lovdata.no/for/sf/kd/kd-20060714-0932.html>

Elever med samisk i fagkretsen skal ha vitnemål med både norsk og samisk tekst, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-40 andre ledd.

Skoleeier bes påse at vitnemålsføringen skjer i samsvar med reglene i personopplysningsloven:

http://lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdata/all/nl-20000414-031.html&emne=personopplysningslov*&&

2. Føring av karakterer på vitnemålet

Standpunktkarakterer i fag og i orden og i atferd (oppførsel), samt eksamenskarakterer, skal føres på vitnemålet.

2.1 Føring av standpunktkarakterer i fag

Standpunktkarakterer er karakterer som blir gitt ved avslutningen av opplæringen i fag, jf. Læreplanverket for Kunnskapsløftet, og som skal føres på vitnemålet. I fag der opplæringen avsluttes før 10. årstrinn, føres standpunktkarakter på vitnemålet for 10.

årstrinn. Karakterene gir uttrykk for den kompetansen eleven har oppnådd ved avslutningen av opplæringen i faget, slik den er beskrevet i læreplanen for det enkelte fag, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-18.

Karaktergradene føres slik på vitnemålet, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-4:

6 – seks - "framifrå kompetanse"	3 – tre - "nokså god kompetanse"
5 – fem - "mykje god kompetanse"	2 – to - "låg kompetanse"
4 – fire - "god kompetanse"	1 – en - "svært låg kompetanse"

For enkelte fag brukes vurderingsuttrykket "Deltatt" i stedet for tallkarakterer. Hvilke fag dette gjelder, er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Det er ikke adgang til å bruke vurderingsuttrykket "Deltatt" i andre tilfeller enn det som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

2.2 Føring av standpunktkarakterer i orden og i atferd (oppførsel)

Standpunktkarakterer i orden og i atferd (oppførsel) blir gitt ved avslutningen av 10. årstrinn, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-19.

Karakterer i orden og i atferd (oppførsel) føres iht. forskrift til opplæringsloven § 3-6 som:

God (G) - vanlig god orden og vanlig god atferd (oppførsel)

Nokså god (Ng) - klare avvik fra vanlig orden og fra vanlig atferd (oppførsel)

Lite god (Lg) - brukes i ekstraordinære tilfeller ved store avvik fra vanlig orden og fra vanlig atferd (oppførsel).

2.3 Føring av eksamenskarakterer

2.3.1 Annullering av eksamen

Dersom eksamen er annullert i henhold til forskrift til opplæringsloven § 3-37, føres en stiplet linje i rubrikken for eksamenskarakter og i rubrikken for prøveform. Det skal føres fagmerknad FAM04 "Eksamen annullert".

Dersom eksamen er annullert som følge av formelle feil, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-37 første ledd, skal det i tillegg til fagmerknaden ovenfor føres vitnemålsmerknad VMM13 "Eksamen annullert, jf. vedlegg til vitnemål for grunnskolen".

Utdanningsdirektoratets vedtak om annullering legges ved vitnemålet, jf. pkt. 9.

Eksamenskarakterer som er annullert som følge av at eleven ikke har fått standpunktvurdering i faget, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-37 andre ledd, skal ikke føres på vitnemålet. Elever som har fått karakteren 1 i standpunktvurdering, skal få påført eksamenskarakteren i faget på vitnemålet, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-4 fjerde ledd.

2.3.2 Avlyst eksamen

Eksamen kan bare avlyses som følge av force majeure; det vil si en hendelse utenfor skolen/skoleeiers og elevens kontroll som ikke kunne forutses og som det heller ikke med rimelighet kunne forventes at skolen/skoleeier eller eleven overvakt eller avverget virkningene av. Eksempler på force majeure kan være streik, naturkatastrofer eller sykdom hos sensor kort tid før eksamen. Dersom eksamen er avlyst, føres en stiplet linje i rubrikken for eksamenskarakter og i rubrikken for prøveform. Som vitnemålsmerknad føres VMM04 "Eksamen avlyst, jf. vedlegg til vitnemål for

grunnskolen". Årsaken til at eksamen ikke er avholdt, angis i vedlegg til vitnemål for grunnskolen, jf. pkt. 9.

2.3.3 Elever som ikke møter til eksamen

For elever som ikke møter til eksamen, samme hva grunnen er, føres IM (ikke møtt) i rubrikken for eksamenskarakter og fastsatt eksamensform føres i rubrikken for prøveform. Det føres fagmerknad FAM29 "Eksamen ikke avlagt".

3. Føring av vitnemål ved fravær

I grunnskolen skal alt fravær fra og med 8. årstrinn føres på vitnemålet, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-41. Fraværet skal føres i dager og timer. Enkelttimene regnes i 60-minutters enheter, jf. Rundskriv UDir-08-2009 vedlegg 1 pkt. 1.1. Enkelttimer skal ikke konverteres til dager.

Lenke til rundskriv UDir-08-2009:

<http://utdanningsdirektoratet.no/Rundskriv/Rundskriv-2009/Udir-08-2009-Kunnskapsloftet/>

Eleven/foreldrene kan kreve at årsaken til fraværet føres på et vedlegg til vitnemålet. Det vil da være foreldrene/eleven som har ansvaret for å dokumentere årsaken til fraværet og kreve at dette føres på vedlegget, VMM16. Se pkt. 7.2 og 9.

Eleven/foreldrene kan også kreve at inntil 14 skoledager per opplæringsår ikke føres på vitnemålet, dersom fraværet skyldes dokumenterte helsemessige grunner eller innvilget permisjon, jf. forskriften § 3-41 fjerde ledd. Foreldrene/eleven må kreve at fravær ikke skal føres.

Vi viser til Utdanningsdirektoratets brev av 10.11.2009 vedrørende føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis ved sykdom:

http://utdanningsdirektoratet.no/Brev/_lover-og-regler/Foring-av-fravar-pa-vitnemal-og-kompetansebevis-ved-sykdom/

De ovenfor nevnte regler om føring av fravær gjelder for inneværende skoleår. Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet går nå igjennom regelverket og vil komme tilbake med nødvendige justeringer i bestemmelsene om fraværsføring for kommende skoleår. Det vises i denne sammenheng til høringsbrev datert 25. mars 2010 med høringsfrist 21. mai 2010.

3.1 Innføringstakt

Det vil være en innføringstakt for føring av fravær på vitnemålet i grunnskolen. Det er fravær f.o.m. 01.08.09 som skal føres på vitnemålet. Elever på 10. årstrinn opplæringsåret 2009/2010 skal bare ha ført fraværet for 10. årstrinn på vitnemålet. Fravær ført tidligere opplæringsår skal ikke føres på vitnemålet.

Elever på 9. årstrinn vil våren 2011 ha fravær ført på 9. og 10. årstrinn på vitnemålet.

Utdanningsdirektoratet har i brev av 18.07.2008 gitt skoleeiere anledning til å føre fravær for elever på ungdomstrinnet fra og med skoleåret 2008/2009. De skoler som har benyttet seg av denne ordningen kan også føre fraværet for 2008/2009 på vitnemålet.

Innføringstakten har sammenheng med at det er tatt hensyn til at elevene skal kunne innrette seg på å kunne dokumentere årsaken til fraværet.

4. Føring av vitnemål ved fritak

Elever med fritak fra opplæring og/eller fritak fra vurdering med karakter skal ha vitnemål.

4.1 Fritak fra opplæringsplikt, jf. opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd

Dersom en elev blir fritatt for opplæringsplikten etter opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd, føres en stiplet linje i rubrikken for standpunktkarakter med fagmerknad FAM01 og vitnemålsmerknad VMM02 *Fritak fra opplæringsplikt etter opplæringslova er gitt i vedtak < ddmmåå >*.

4.2 Fritak fra opplæringsplikt, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-14

Elever på ungdomstrinnet i grunnskolen som har tilstrekkelig kompetanse til å følge opplæringen i matematikk, engelsk, fremmedspråk, naturfag og/eller samfunnsfag på videregående nivå, og som får slik opplæring, kan fritas fra opplæring i faget på ungdomstrinnet. Elevene skal i de aktuelle fagene ha vurdering med karakter i henhold til fagets kompetansemål på ungdomstrinnet og delta i eksamensuttrekk på 10. trinn.

Elevene har krav på ordinært vitnemål for fullført grunnskole. I tillegg har de rett til kompetansebevis for oppnådd kompetanse fra videregående opplæring, jf. brev om føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet.

4.3 Fritak fra opplæring i skriftlig sidemål

Dersom en elev er fritatt fra opplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-11, skal det føres "Fritatt" i rubrikken for standpunktkarakter med fagmerknad FAM01 "Fritatt fra opplæring".

4.4 Fritak fra standpunktvurdering med karakter i fag

Dersom en elev er fritatt fra vurdering med karakter i fag, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-20 til 3-22, skal det føres "Fritatt" i rubrikken for standpunktkarakter med fagmerknad FAM02 "Fritatt for vurd. med kar.". Se pkt. 8 vedrørende vedlegg.

4.5 Fritak for minoritetsspråklige elever som begynner opplæringen i Norge siste halvdel av et opplæringsår

Minoritetsspråklige elever som begynner opplæringen i Norge siste halvdel av et opplæringsår, er fritatt fra vurdering med karakter i fag dette skoleåret dersom foreldrene ber om det, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-21. Det skal føres "Fritatt" i rubrikken for standpunktkarakter med fagmerknad FAM02 "Fritatt for vurd. med kar." og vitnemålsmerknad VMM01 "Fulgt opplæringen fra ddmmåå".

4.6 Fritak fra eksamen

Når rektor etter søknad fra foreldre/foresatte har fritatt en elev fra eksamen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-24 føres "Fritatt" i rubrikken for eksamenskarakter og VMM03 "Eleven er fritatt fra eksamen" som vitnemålsmerknad.

5. Øvrige prinsipper for føring av vitnemål

5.1 Elever som ikke får standpunktkarakter med årsak i manglende grunnlag for vurdering i fag

Dersom det ikke er grunnlag for vurdering i fag, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-3, føres en stiplet linje i rubrikken for standpunktkarakter. I merknadsfeltet føres FAM21 "Ikke vurderingsgrunnlag". Halvårsvurdering fra tidligere terminer skal ikke påføres vitnemålet.

5.2 Privat hjemmeundervisning

Elever som har oppfylt plikten til grunnskoleopplæring ved privat opplæring i hjemmet (hjemmeundervisning), jf. opplæringsloven § 2-13, har ikke rett til dokumentasjon av opplæringen etter forskrift til opplæringsloven § 3-38. For elever som har mottatt privat hjemmeundervisning, jf. opplæringsloven §§ 2-13 og 14-2, skal det utstedes attestasjon fra kommunen om at grunnskolen er fullført.

5.3 Forsøk

For elever som deltar i forsøksordning, jf. opplæringsloven § 1-4, som får betydning for føring av vitnemålet, skal det føres fagmerknad FAM32 "Forsøk, jf. oppl. § 1-4". Det vil fremgå av forsøket dersom det skal gjøres avvik fra reglene om individuell vurdering i forskrift til opplæringsloven kap. 3.

For elever som deltar i forsøksordning, jf. opplæringsloven § 1-4, som får betydning for føring av vitnemålet, skal kopi av Utdanningsdirektoratets innvilgelse av forsøket vedlegges vitnemålet.

6. Føring av vitnemål for elever med rett til særskilt språkopplæring

6.1 Grunnleggende norsk for språklige minoriteter

Når det gis opplæring etter læreplanen i grunnleggende norsk, skal det gis opplæring etter denne planen inntil eleven har tilegnet seg de grunnleggende ferdigheter og den kompetansen som planen beskriver, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-1 e. Deretter skal det gis opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk. Vurdering med karakter i norskfaget skal kun skje i forhold til målene i den ordinære læreplanen i norsk etter at denne er tatt i bruk.

6.2 Morsmål for språklige minoriteter

For elever som har fulgt opplæring etter læreplan for morsmål for språklige minoriteter, føres "Deltatt" i rubrikken for standpunktkarakter, og hvilket morsmål det gjelder, i fagmerknadsrubrikken (FAM11).

7. Merknader som kan føres på vitnemålet

7.1 Fagmerknader

Kode	Merknad	Kommentar
FAM01	Fritatt fra opplæring	
FAM02	Fritatt for vurd. med kar.	

FAM03	Jf. vedlegg	
FAM04	Eksamen annullert	
FAM05	Individuell opplæringsplan	
FAM11	<morsmålets navn>	Ved fagkoder NOR0803, NOR0806, NOR0809
FAM21	Ikke vurderingsgrunnlag	
FAM29	Eksamen ikke avlagt	
FAM32	Forsøk, jf. oppl. § 1-4	

7.2 Vitnemålsmerknader

Kode	Merknad	Kommentar
VMM01	Fulgt opplæringen fra <ddmmåå>	Jf. FAM02
VMM02	Fritak fra opplæringsplikt etter opplæringslova er gitt i vedtak <ddmmåå>.	Jf. FAM02
VMM03	Eleven er fritatt fra eksamen	
VMM04	Eksamen avlyst, jf. vedlegg til vitnemål for grunnskolen	
VMM13	Eksamen annullert, jf. vedlegg til vitnemål for grunnskolen	
VMM16	Årsak til fravær dokumentert i vedlegg	

8. Vedlegg til vitnemål for grunnskolen

Vedlegg til vitnemål for grunnskolen er et dokument som gir opplysninger om forhold knyttet til opplæringen som ikke kan føres som standpunktkarakter i fag eller i orden og i atferd (oppførsel) eller som fag- eller vitnemålsmerknad. Vedlegg til vitnemål for grunnskolen skal merkes med samme identifikasjonsopplysninger som vitnemålet.

Elever med individuell opplæringsplan, som er fritatt fra vurdering med karakter iht. forskriften § 3-20, bør få dokumentert opplæringen i vedlegg til vitnemålet slik at det dokumenteres hvilken opplæring elevene har hatt, se pkt. 9 nedenfor.

9. Merknader som kan føres på vedlegg til vitnemålet

Følgende merknader kan føres på vedlegg til vitnemålet:

- Dokumentert årsak til fravær, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-41 andre ledd.
- Opplysninger om faglig innhold for opplæring etter individuell opplæringsplan.

- Årsak til annullert/avlyst eksamen.

10. Oppsett av vitnemål og vedlegg for grunnskolen

Til føringen av vitnemålet brukes Times New Roman, skriftstørrelse 11. Teksten føres ovenfra og ned med opplysninger om:

- Elevens navn og 11-sifrete fødselsnummer (fet skrift).
- Året eleven er skrevet ut av grunnskolen.
- Vurderingen i fag med standpunktkarakter med tall og med bokstaver sortert alfanumerisk etter fagkode. Det føres en stiplet linje i ubrukte rubrikker.
- Eventuell eksamenskarakter og eksamensform.
- I karakterrubrikkene føres karakterene både med tall og bokstaver. For eksamenskarakter påføres i tillegg om prøveformen er "S" (skriftlig) eller "M" muntlig.
- Eventuelle fagmerknader.

Over det første faget det gis vurdering i, føres en overskrift mellom stiplede linjer med ledetekst om kode, fag, standpunktkarakter, eksamenskarakter, eksamensform, år og merknader.

Etter siste fag som det gis vurdering i, føres en stiplet linje. Under denne linjen føres videre:

- Standpunktkarakter i orden og i atferd (oppførsel).
- For elever som begynner på 8. årstrinn opplæringsåret 2009/2010 føres fravær i dager og timer separat for hvert opplæringsår på vitnemålet.
- For elever som begynner på 9. årstrinn opplæringsåret 2009/2010 føres fravær i dager og timer separat for 9. og 10. årstrinn på vitnemålet.
- For elever som begynner på 10. årstrinn opplæringsåret 2009/2010 føres fravær i dager og timer for 10. årstrinn på vitnemålet.
- Eventuelle vitnemålsmerknader.
- Sted, dato, skole, underskrift av to personer. En av personene må være rektor eller den rektor bemyndiger.
- Vitnemålsnummer: <V><skolens organisasjonsnummer><åååå><løpenummer 4 siffer>

Vitnemålsnummeret skrives sammenhengende uten mellomrom. Løpenummeret genereres

fortløpende per skole. Skriftstørrelse: 9.

- Sted, dato, skole og to underskrifter skal alltid komme samme sted på blanketten nede i høyre hjørne.

Vitnemålet skal stemples med skolens stempel. På vitnemålets bakside er trykt generelle opplysninger om vitnemålet.

Karakterrubrikker som ikke fylles ut, føres med stiplet linje.

10.1 Vitnemål over to sider

Hvis all teksten ikke får plass på én side, føres vitnemålet over to sider på to blanketter. Under siste fag på side 1 skal det være en stiplet linje. På side 1 føres sted, dato skole, og det

underskrives på vanlig måte av to personer, og vitnemålet stemples med skolens stempel. "Side 1 av 2" føres nederst til høyre under underskrifter. Vitnemålsnummer føres på alle sider i vitnemål og vedlegg.

Side 2 i vitnemålet begynner med:

- Elevens navn og fødselsnummer.
- Tekst: forts. fra side 1.
- En overskrift mellom stiplede linjer med ledetekst om kode, fag, standpunkt karakter, eksamens karakter, eksamensform, år og fagmerknader.
- Deretter fortsetter fagene det er gitt vurdering i.

Etter siste fag som det er gitt vurdering i, føres en stiplet linje. Under denne linjen føres avslutningen av vitnemålet som for vitnemål på en side. "Side 2 av 2" føres nederst til høyre under underskrifter.

Henvendelser knyttet til innholdet i dette brevet, skal gå tjenestevei.

Med vennlig hilsen

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Kristin Holma Andersen
rådgiver

Cathrine
avdelingsdirektør